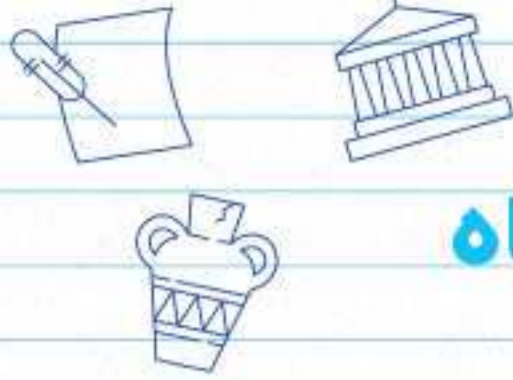

ایران در دوره حکومت رضاشاه

مشاوره: از این درس در امتحان نهایی ۲ نمره سوال طرح می‌شود و معمولاً ماهیت اقدامات رضاشاه از سوالات پر تکرار این امتحانات بوده. همچنین تعریف استعمار نو از موضوعاتی است که می‌تواند تو قسمت «تعریف کنید» امتحانات نهایی مورد پرسش قرار بگیرد. علاوه بر اون نکاتی که تو چگونگی به قدرت رسیدن رضاخان مطرح شده نیز از موضوعات مهمه.

انگلستان و تغییر سلطنت در ایران

در اوایل قرن بیستم، سیاستمداران انگلیسی برنامه تغییر سلطنت در ایران را پیگیری می‌کردند.

دلایل انگلستان برای تغییر سلطنت در ایران

- ۱ هراس انگلستان از انتشار اندیشه‌های انقلابی کمونیست‌های روسیه در ایران و به خطر افتادن منافعشان
- ۲ اکتشاف نفت و اهمیت آن در مبادلات جهانی و سرمایه‌گذاری انگلستان در بخش‌های جنوبی کشورمان
- ۳ قرار داشتن ایران در مسیر ارتباطی هند و اروپا و انتقال کالاها با استفاده از مسیر ایران با هزینه کمتر
- ۴ بروز انقلاب صنعتی و توجه انگلستان به ایران به‌عنوان بازار مصرفی
- ۵ قیام‌های مستقل مردمی در ایران مانند قیام میرزا کوچک‌خان و شیخ محمد خیابانی و ترس از پیروزی انقلابیون
- ۶ بالا بودن هزینه نیروی نظامی انگلستان و ترجیح استفاده از نظامیان دست‌نشانده با هزینه کمتر
- ۷ نفرت مردم از قاجار به دلیل بی‌کفایتی و فساد
- ۸ بی‌نتیجه ماندن قرارداد ۱۹۱۹م، این نکته را به انگلیسی‌ها یادآور شد که آگاهی مردم پس از ماجرای مشروطه بالا رفته و نمی‌توانند مانند هند، ایران را به خاک بریتانیا اضافه کنند.

در نتیجه این دلایل، مأموران انگلستان در ایران تصمیم گرفتند تا شخص مورد اعتماد خود را به حکومت برسانند تا از طریق او بتوانند به صورت غیر مستقیم اهداف خود را در ایران پیاده کنند.

احمدشاه قاجار به همراه رضاخان و رجال دریاری

کودتای سپاه

- انگلستان برای دستیابی به اهداف خود، در صدد تغییر حکومت ایران برآمد و طرح‌ریزی و اجرای برنامه کودتا به سفارت انگلیس و نیروهای مستقر در ایران واگذار شد.
- ژنرال آبرون سایید، فرمانده نظامی نیروهای انگلیسی در ایران، به کمک سید ضیاءالدین طباطبایی یکی از فرماندهان نظامی به نام رضاخان را مناسب تشخیص داد.
- ملاقات آبرون سایید با رضاخان در قزوین ← هماهنگی اهداف خود با رضاخان ← القا به احمدشاه مبنی بر اینکه حرکت نظامی رضاخان برای حفظ کشور و سلطنت ضروری است. ← ورود قزاق‌ها در سوم اسفند ۱۲۹۹ ← واگذاری فرماندهی ارتش به رضاخان (ملقب به سردار سپه) ← سیدضیاء (مهتره سیاسی کودتا) استعفا داد ← رضاخان (مهتره نظامی کودتا) بر قدرت خود افزود.

رضاخان از نخست‌وزیری تا پادشاهی

- رضاخان در سمت وزارت جنگ از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش
- تثبیت موقعیت خود با دسیسه‌چینی انگلستان
- رضایت شاه و مجلس به نخست‌وزیری رضاخان
- سفر احمدشاه به اروپا پس از نخست‌وزیری رضاخان
- استفاده رضاخان از شرایط داخلی برای رسیدن به سلطنت

طرح جمهوری رضاخان

- پیشنهاد برقراری نظام جمهوری در کشور به جای حکومت سلطنتی توسط رضاخان
- مخالفت آیت‌الله مدرس ← دلیل مخالفت: این کار را ابزاری برای رسیدن رضاخان به قدرت می‌دانست، در نتیجه رضاخان حرف خود را پس گرفت.
- اقدامات رضاخان و طرفدارانش در غیاب شاه در اروپا**
  - موقعیت خود را تحکیم کرد.
  - تبلیغات گسترده علیه احمدشاه و نشان دادن بی‌اعتنایی شاه به سرنوشت ایران**
  - احمدشاه تصمیم به بازگشت به ایران و حفظ سلطنت گرفت: اما انگلیسی‌ها با مبالغه در توصیف اوضاع آشفته ایران، او را از بازگشت منصرف کردند تا رضاخان بتواند امنیت را فراهم کند.
  - سرکوب شورش خزل و بعضی شورش‌های دیگر و امنیتی که رضاخان به وجود آورده بود، محبوبیت رضاخان را بیشتر کرد.
  - در اثر تبلیغات طرفداران رضاخان، بدینی مردم نسبت به احمدشاه و گرایش به رضاخان بیشتر شد.

● به سلطنت رسیدن رضاخان

- در سال ۱۳۰۴ ش، ماده واحده‌ای به صورت طرح در مجلس مطرح شد که در آن **خلع قاجاریه از سلطنت و سپردن حکومت موقت به رضاخان** خواسته شده بود.
- در این ماده واحده پیش‌بینی شده بود که **پس از خلع قاجاریه، مجلس مؤسسان** برای تغییر چند ماده از قانون اساسی تشکیل خواهد شد و **تکلیف قطعی سلطنت** را مشخص می‌کند.
- مخالفان این طرح:** آیت‌الله مدرس، دکتر مصدق، یحیی دولت‌آبادی و سید حسن تقی‌زاده
- در آذرماه ۱۳۰۴، رضاخان به پادشاهی ایران انتخاب و سلطنت در خانواده او موروثی اعلام شد.
- ماهیت برخی از اصلاحات و اقدامات رضاشاه:** آغاز سلطنت پهلوی، در واقع فصل جدیدی از تاریخ ایران است که به **استعمار نو** شهرت دارد.
- در استعمار نو، ارتش و تجهیزات نظامی دشمن دیده نمی‌شود، بلکه مسئولانی که زمام امر را در دست دارند، وابسته به قدرت‌های مستکبرند و اقتصاد، جامعه و فرهنگ را به گونه‌ای معماری می‌کنند که منافع استعمارگران را تأمین کند.

اقدامات رضاشاه**● ۱. ایجاد ارتش منظم**

- تقویت ارتش و پلیس
- اجباری کردن خدمت سربازی
- صرف بخش عمده‌ای از مالیات برای خرید تجهیزات و سلاح جنگی
- قوی شدن ارتش ← افزایش سرکوب قیام‌ها و مخالفان حکومت ← نتیجه ← ایجاد فضای وحشت

● ۲. تغییرات در شیوه اداره کشور

- اصلاحات با افزایش تعداد وزارتخانه‌ها و بازسازی آن‌ها
- ساماندهی ثبت احوال و اسناد، نهادهای آموزشی، ادارات دولتی و دادگستری
- با برقراری نظم و انضباط و ایجاد زمینه توسعه
- اجرای تصمیمات فردی و تبدیل به مستبدی خودکامه
- زندانی و کشتن همراهان و مجریان اصلی اصلاحات به بهانه‌های مختلف

● ۳. احداث خط راه‌آهن سراسری

- آغاز احداث راه‌آهن سراسری در زمان رضاشاه
- پیشنهاد بسیاری از صاحب‌نظران، ساخته شدن خط از شرق به غرب بود که ایران به خط اصلی تجارت بین آسیا و اروپا متصل شود ← تصمیم رضاشاه
- مبنی بر اتصال شمال به جنوب از طریق ساخت ریل‌های راه‌آهن بود.
- احداث مسیر شمال - جنوب، دسترسی انگلستان به منابع نفتی در مناطق شمال ایران و انتقال آن به خلیج فارس را آسان می‌کرد.
- در جنگ جهانی دوم همین مسیر به مهم‌ترین عامل ارتباطی نیروهای متفقین مبدل شد.

● ۴. اسکان عشایر

- رضاشاه با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایر، اقدام به اسکان اجباری عشایر نمود که نتایج آن
  - نارضایتی و خشم عشایر
  - کاهش رونق دامداری
  - نیازمندی کشور از نظر دامی به بیگانه بود.

۵. انباشت سرمایه شخصی

تصاحب ملک و زمین و تبدیل شدن به ثروتمندترین فرد ایران نقل و انتقال اموال دولتی و مجبور کردن زمین‌داران بزرگ و کوچک به فروش زمین‌هایشان ← خشم عمومی در سطوح مختلف شد تا جایی که هنگام ورود متفقین در جنگ جهانی دوم و اقدام برای برکناری و تبعید رضاشاه، تقریباً هیچ صدای اعتراضی برخاست.

۶. یک شکل کردن لباس‌ها و کشف حجاب

رضاشاه به نام تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه‌پرستی به یک شکل کردن لباس‌ها و برداشتن حجاب بانوان اقدام کرد. از نظر رضاشاه مهم‌ترین راه پیشرفت و توسعه کشور، تقلید از غرب و اشاعه فرهنگ غربی است ← به تقلید از آنتونورک (رئیس‌جمهور ترکیه) به مبارزه با همه سنت‌های اسلامی پرداخت.

رضاشاه دانش‌آموزان را هم به استفاده از کلاه پهلوی مجبور کرد.

مهم‌ترین قیام علیه کشف حجاب رضاشاه: قیام مردم مشهد در مسجد گوهرشاد
اقدامات رضاشاه برای تضعیف روحانیت روحانیون لباس‌های مخصوص خود را کنار بگذارند. تعطیلی دفترخانه‌های شرعی ممنوعیت دخالت روحانیت در مسائل اجتماعی قدغن کردن عزاداری سیدالشهدا جلوگیری از انجام آداب مذهبی

از میان برداشتن مخالفان و شهادت مدرس

یکی از سرسخت‌ترین مخالفان رضاشاه، آیت‌الله مدرس بود. وجود مدرس در تهران خطری جدی برای ادامه حکومت رضاشاه به حساب می‌آمد: در نتیجه ← ابتدا او را تبعید و پس از آنکه قدرت خود را تثبیت کرد، به قتل وی اقدام کرد ← تبعید به **خواف** ← انتقال به **کاشمر** ← در ۱۰ آذر ۱۳۱۶ او را مسموم و به شهادت رساندند.

رضاشاه و سیاست گرایش به آلمان

همزمان با آغاز سلطنت رضاشاه، انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یادشده بکاهند تا مانع از **افتادن آلمانی‌ها** به دام کمونیسم شوند. از نظر انگلیسی‌ها، بهترین راه **مساعدت به آلمان** این بود که به رؤسای کشورهای تحت سلطه خود دستور دهند تا امکان **فعالیت‌های تجاری و صنعتی آلمان** را در این کشورها فراهم سازند: به همین دلیل رضاشاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود.

سوالات امتحانی

بخش اول

انگلستان و تغییر سلطنت در ایران

الف به خاطر بیاورید.

۱. درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید و جملات نادرست را اصلاح کنید.
  - ۷۳۰. در اوایل قرن بیستم، سیاستمداران روسیه برنامه تغییر سلطنت در ایران را پیگیری می‌کردند.
  - ۷۳۱. قیام‌های مستقل مردمی و ترس از پیروز شدن انقلابیون از نگرانی‌های نیروهای انگلیسی در ایران بود.
  - ۷۳۲. بی‌نتیجه ماندن قرارداد ۱۹۱۹ به انگلیسی‌ها یاد آوردند که آگاهی مردم بعد از ماجرای مشروطه بالا رفته است.
  - ۷۳۳. دولت روسیه برای دستیابی به اهداف خود در صدد تغییر حکومت ایران برآمد.
  - ۷۳۴. با وقوع کودتایی در اصفهان، سلسله قاجار منقرض گردید.
  - ۷۳۵. به دنبال کشف نفت، انگلستان سرمایه‌گذاری وسیعی در جنوب ایران انجام داد.
  - ۷۳۶. آبرون سایید در قزوین، رضاخان را با اهداف خود هماهنگ کرد.
  - ۷۳۷. گرمیت روزولت فرمانده نظامی نیروهای انگلیسی در ایران بود.
  - ۷۳۸. در پی حادثه کودتای ۱۲۹۹، احمدشاه تحت فشار انگلیسی‌ها رضاشاه را به نخست‌وزیری انتخاب کرد.
  - ۷۳۹. پس از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ ش. رضاخان به نخست‌وزیری منصوب شد.
  - ۷۴۰. مهره نظامی کودتای ۱۲۹۹ هـ ش سیدضیاءالدین طباطبایی بود.

(دی ۱۴۰۰)

(شهریور ۹۹)

۷۴۱. سیدضیاءالدین طباطبایی برای رسیدن به اهدافش، ابتدا پیشنهاد کرد که به جای حکومت سلطنتی، نظام جمهوری در کشور برقرار شود.
۷۴۲. آخرین شاه قاجار، محمدشاه بود که توسط رضاخان برکنار شد.
۷۴۳. رضاخان هنگامی که در سمت وزارت جنگ بود، با کمک انگلیس موقعیت خود را تثبیت کرد.
۲. جاهای خالی را با کلمات یا جملات مناسب کامل کنید.

۷۴۴. با افزایش _____ رضا شاه، زندگی فردی او نیز به کلی دگرگون گشت. (استبداد فردی - مقبولیت اجتماعی)
۷۴۵. در دوره رضا شاه رونق فعالیت‌های _____ بر عهده مشایر بود. (دامداری - کشاورزی - باغداری)
۷۴۶. آبرون ساید _____ انگلیسی رضاخان را برای اجرای کودتای ۱۲۹۹ مناسب دید. (فرمانده نظامی - نخست‌وزیر - مستشار)
۷۴۷. با توجه به _____ که رضاخان به دنبال سرکوب شورش‌های داخلی به دست آورده بود، روزبه‌روز محبوب‌تر می‌شد.
۳. گزینه درست را انتخاب کنید.

۷۴۸. انگلیسی‌ها از انتشار کدام افکار در ایران بیم و هراس داشتند؟

- (۱) اندیشه‌های انقلابی کمونیستی
- (۲) اندیشه‌های انقلابی فرانسوی
- (۳) اندیشه‌های مشروطه‌خواهی
- (۴) اندیشه‌های برقراری جمهوری

۷۴۹. کدام یک از سیاستمداران زیر در جریان کودتای سیاه وابسته به انگلستان بود؟

- (۱) سیدضیاءالدین طباطبایی (۲) امین‌السلطان (۳) ظل‌السلطان (۴) محمدعلی فروغی

۷۵۰. عدم موفقیت انگلیسی‌ها در کدام برنامه، آنان را به فکر تغییر سلطنت در ایران رساند؟

- (۱) قرارداد ۱۹۰۷ (۲) برقراری نظام مشروطه (۳) قرارداد ۱۹۱۹ (۴) روی کار آوردن احمدشاه قاجار

۷۵۱. آبرون ساید و رضاخان یکدیگر را در کدام شهر ملاقات کردند؟

- (۱) کرمان (۲) تهران (۳) شیراز (۴) قزوین

۷۵۲. کودتای سیاه در ایران، در زمان کدام شاه قاجار رخ داد؟

- (۱) محمدعلی شاه (۲) احمدشاه (۳) فتحعلی شاه (۴) محمد شاه

۷۵۳. پس از فتح تهران و برقراری کودتای سیاه، چه کسی لقب سردار سپه گرفت؟

- (۱) آبرون ساید (۲) سیدضیاءالدین طباطبایی (۳) رضاخان (۴) وثوق‌الدوله

(خرداد ۹۸)

۷۵۴. رضاخان در دوره نخست‌وزیری، برای زمینه‌سازی انتقال قدرت برای خود دست به چه اقدامی زد؟

- (۱) ارتش منظمی در کشور تشکیل داد.
- (۲) شیخ خزعل را در جنوب سرکوب کرد.
- (۳) خواستار نظام جمهوری در کشور شد.
- (۴) احمدشاه را به سفر اروپا تشویق کرد.

(دی ۹۷)

۷۵۵. کدام یک از اقدامات رضاخان پیش از رسیدن به سلطنت موجب افزایش محبوبیت او در بین مردم شد؟

- (۱) انتساب به عنوان نخست‌وزیر
- (۲) پیشنهاد نظام جمهوری به جای حکومت سلطنتی
- (۳) مهار کردن نیروی رزمی عشایر
- (۴) سرکوبی شورش‌ها و ایجاد امنیت در ایران

۴. عبارتهای زیر را به مفاهیم مورد نظر در ستون مقابلشان وصل نمایید.

۷۵۶. مشخص کنید توصیفات داده‌شده مربوط به کدام شخصیت است. (دو مورد از ستون سمت چپ اضافه است).

☐ (الف) مورخ مشهور عصر قاجار و رئیس دارالترجمه همایونی	☐ (۱) سید ضیاءالدین طباطبایی
☐ (ب) دولت‌مرد ایرانی موافق قرارداد ۹۱۹۱	☐ (۲) میرزا رضا کرمانی
☐ (ج) نخست‌وزیر احمدشاه (بعد از کودتای ۹۹۲۱)	☐ (۳) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه
	☐ (۴) آیت‌الله طباطبایی
	☐ (۵) وثوق‌الدوله

۵. به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

(دی ۹۸)

۷۵۷. رضا شاه به دلیل ترس از مخالفت‌های آیت‌الله مدرس این روحانی مبارز را به کجا تبعید کرد؟

۷۵۸. پس از کشف نفت در ایران، انگلستان دست به چه اقدامی زد؟

۷۵۹. دو مورد از قیام‌های مستقل مردمی ایران در قرن بیستم را نام ببرید.

۷۶۰. انگلستان برای کاهش هزینه‌های خود برای حضور در ایران، سعی در استفاده از کدام امر داشت؟

پرتکرار (خارج ۹۹ و دی ۱۴۰۰)

۷۶۱. رضا شاه با چه نامی به دنبال یک شکل کردن لباس مردم ایران و برداشتن حجاب بانوان بود؟

۷۶۲. انگلستان برنامه اجرای کودتای سیاه را به کدام سازمان واگذار کرده بود؟

(شهریور ۱۴۰۰)

۷۶۳. زمانی که احمدشاه تصمیم به بازگشت به ایران گرفت، انگلیسی‌ها چگونه مانع از هزیمت ایشان شدند؟

۷۶۴. پس از کودتای سیاه، فرجام کار سید ضیاءالدین طباطبایی چه شد؟

۷۶۵. رضاخان در ابتدای امر و در نیاب احمدشاه برای رسیدن به اهدافش چه پیشنهادی داد؟

(خرداد ۱۴۰۰)

۷۶۶. چرا انگلستان برای تغییرات مورد نظرش در ایران نمی‌توانست روی حکومت قاجار حساب کند؟

۷۶۷. چه کسانی آینده‌نه چندان مطلوب برقراری نظام مشروطه را حدس زده بودند؟

(دی ۹۷)

۷۶۸. با توقف طولانی احمدشاه در اروپا طرفداران رضاخان چه تبلیغاتی می‌کردند؟

(دی ۹۸)

۷۶۹. فرمانده نظامی نیروهای انگلیسی در ایران در کودتای سیاه علیه احمدشاه، چه کسی بود؟

ب تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی

۷۷۰. استعمار نو:

۷۷۱. کودتای سیاه:

ج توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزاء و ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی

۷۷۲. به ترتیب مهرة سیاسی و نظامی کودتای سیاه چه کسانی بودند؟

۷۷۳. دو نفر از کسانی را که به ماده واحده‌ای مبنی بر خلع قاجاریه رأی مثبت دادند، نام ببرید.

(خرداد ۹۸)

۷۷۴. دو مورد از اقدامات رضاشاه را پس از به سلطنت رسیدن نام ببرید.

۷۷۵. سه مورد از اقدامات و برنامه‌های اصلاحی رضاشاه در ایران را نام ببرید.

(شهریور ۹۸)

۷۷۶. رضاخان چگونه احمدشاه را از صحنه سیاسی ایران خارج کرد؟

د اظهار نظر و قضاوت

۷۷۷. به نظر شما آیا رضاشاه بدون دخالت انگلیسی‌ها می‌توانست قدرت و سلطنت را به دست بگیرد؟

ه به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۷۷۸. نتایج مثبت و منفی برقراری نظم و انضباط توسط دستگاه حکومت پهلوی چه بود؟

۷۷۹. درباره چگونگی مطرح شدن ماده واحده خلع قاجاریه در مجلس شورای ملی ۱۳۰۴ توضیح دهید.

۷۸۰. رضاخان در نیاب احمدشاه چه اقداماتی برای تثبیت موقعیت خویش انجام داد؟

و من کیستم؟

۷۸۱. از رهبران قیام علیه استعمار انگلستان در تبریز بودم. همچنین از مخالفان جدی قرارداد ۱۹۱۹م هم بودم.

۷۸۲. از افرادی بودم که با جمهوری رضاخانی مخالفت کردم و این کار را ابزاری برای رسیدن رضاخان به قدرت می‌دانستم. همچنین با خلع قاجاریه از سلطنت و سپردن حکومت به رضاخان مخالفت کردم.

۷۸۳. از فرماندهان نظامی نیروهای انگلیسی در ایران که به جست‌وجو در میان نیروهای قزاق پرداختم و به کمک سیدضیاءالدین طباطبایی رضاخان را برای انجام کودتا در ایران، مناسب تشخیص دادم.

۷۸۴. توقف من در اروپا و تبلیغات طرفداران رضاخان مبنی بر عدم هلاقه من به سرنوشت ایران سبب بدبینی مردم نسبت به من و گرایش بیشتر به رضاخان شد.

ز هر یک از عبارتهای زیر مربوط به کدام رویداد تاریخی است؟

۷۸۵. مهرة سیاسی این کودتا که توسط انگلیسی‌ها طرح‌ریزی شد، سیدضیاءالدین طباطبایی بود و مهرة نظامی رضاخان بود.

۷۸۶. در این مجلس قاجاریه از سلطنت خلع و حکومت موقت به رضاخان سپرده شد و پس از آن در سال ۱۳۰۴ش رضاخان به پادشاهی ایران انتخاب و سلطنت در خانواده او مورثی اعلام شد.

بخش دوم

به سلطنت رسیدن رضاشاه

الف به خاطر بیاورید.

۱) درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید و جملات نادرست را اصلاح کنید.

۷۸۷. از جمله مخالفان برقراری نظام جمهوری، شیخ فضل‌الله نوری بود.

۷۸۸. رضاشاه بیش از هر چیزی به گسترش و تقویت ارتش و پلیس پرداخت.

۷۸۹. آیت‌الله مدرس، یگانه دشمن سرسخت و جدی رضاشاه بود.

۷۹۰. آیت‌الله مدرس و دکتر مصدق به خلع قاجاریه و مشخص شدن تکلیف قطعی سلطنت رأی مثبت دادند.

۷۹۱. در آذرماه سال ۱۳۰۴ ه.ش مجلس مؤسسان با نطق رضاخان افتتاح شد.
۷۹۲. با افزایش قدرت رضاشاه برای سرکوب قیام‌ها و مخالفان حکومت، فضای رعب و وحشت بیشتری در جامعه ایجاد شد.
۷۹۳. در جنگ جهانی دوم خط آهن سراسری ایران، به مهم‌ترین عامل ارتباط نیروهای متفقین مبدل شد.
۷۹۴. رضاشاه هنگام ورود متحدین در جنگ جهانی اول به ایران، برکنار شد.
۷۹۵. هدف رضاشاه از اسکان اجباری عشایر، قدرت بخشیدن به نیروی نظامی عشایر بود.
۲. جاهای خالی را با کلمات یا جملات مناسب کامل کنید.
۷۹۶. یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های مورد نیاز توسعه، _____ است.
۷۹۷. مسیر _____ خط آهن ایران برای انگلیسی‌ها، مطلوب بود. (شرقی غربی - شمال جنوب)
۷۹۸. رضاشاه گمان می‌کرد مهم‌ترین راه پیشرفت کشور _____ است.
۷۹۹. رضاشاه پس از سفر به _____ به مبارزه با همه سنت‌های اسلامی پرداخت.
۸۰۰. رضاشاه بیش از هر کسی از شخص _____، رئیس‌جمهور ترکیه، تقلید می‌کرد.
۸۰۱. پس از _____، کشورهای اروپایی به تولید انبوه کالا دست زدند.
۸۰۲. ایران در مسیر ارتباطی _____ قرار داشت از این رو مورد توجه انگلستان بود.
۳. گزینه درست را انتخاب کنید.

پرتکرار (شهریور ۹۹ - خرداد ۹۹)

۸۰۳. قیام مردم مشهد در «مسجد گوهرشاد» در اعتراض به کدام اقدام رضاشاه صورت گرفت؟

- ۱ اسکان اجباری عشایر
- ۲ یک شکل کردن لباس‌ها و کشف حجاب
- ۳ احداث خط آهن سراسری
- ۴ بازگشت به حکومت استبدادی

۸۰۴. آغاز سلطنت پهلوی و دوره جدید حاکم بر ایران با کدام عنوان خوانده می‌شود؟

- ۱ استبداد صغیر
- ۲ استعمار نو
- ۳ استبداد نو
- ۴ استعمار صغیر

۸۰۵. در زمان سلطنت رضاشاه، بخش همدهای از مالیات هر ساله صرف خرید کدام مورد می‌شد؟

- ۱ تجهیزات و سلاح جنگی
- ۲ خرید املاک خاصه
- ۳ وارد کردن محصولات دامی
- ۴ لباس و منسوجات اروپایی

۸۰۶. رضاشاه در پی کدام هدف اقدام به اسکان عشایر نمود؟

- ۱ افزایش محصولات دامی و صنایع دستی
- ۲ بهبود زمین‌های کشاورزی
- ۳ به‌کارگیری نیروی عشایر در ارتش
- ۴ مهار نیروی رزمی عشایر

۸۰۷. به کدام منظور، به دستور رضاشاه دفترخانه‌های شرعی تعطیل شدند؟

- ۱ ترویج پوشش غربی
- ۲ مدرن‌سازی جامعه حقوقی
- ۳ تضعیف روحانیون
- ۴ رواج ازدواج به سبک غربی

۴. عبارت‌های زیر را به مفاهیم مورد نظر در ستون مقابلشان وصل نمایید.

۸۰۸. نقش‌ها و ویژگی‌های ستون سمت راست مربوط به کدام شخصیت در ستون مقابل می‌باشد. (دو مورد از ستون سمت چپ اضافه است).

الف) فرمانده انگلیسی‌ها در کودتای سیاه	☐	۱) رضاخان
ب) مهره نظامی کودتای سیاه	☐	۲) سیدضیاءالدین طباطبایی
ج) نخست‌وزیر قاجار پس از کودتای سیاه	☐	۳) سیدجمال‌الدین اسدآبادی
د) به لحاظ عقاید سیاسی مانند شیخ فضل‌الله نوری بود.	☐	۴) آبرون سایید
ه) رئیس‌جمهور ترکیه	☐	۵) لیاخوف
		۶) آیت‌الله مدرس
		۷) آتاتورک

۵. به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۸۰۹. احداث رسمی راه آهن در زمان کدام شاه صورت گرفت؟

۸۱۰. هدف از احداث راه آهن شرق به غرب از سوی صاحب‌نظران چه بود؟

۸۱۱. مسیر شرقی غربی راه آهن چه تهدیدی برای انگلستان به حساب می‌آمد؟

۸۱۲. رضاشاه پس از مسافرت به ترکیه و آشنایی با آتاتورک، رئیس‌جمهور آن کشور، به تقلید از وی دست به چه اقدامی زد؟

۸۱۳. کدام یک از گروه‌های اجتماعی می‌توانست با استفاده از ادوات نظامی خود، برای حکومت مرکزی خطر آفرین باشد؟

۸۱۴. واکنش مردم نسبت به انباشت ثروت و مصادره املاک توسط رضاشاه چه بود؟

۸۱۵. آرزوی سید حسن مدرس چه بود؟

(خرداد ۹۸)

۸۱۶. رضاشاه چه واکنشی نسبت به مخالفت‌های سیدحسن مدرس نشان داد؟

۸۱۷. سید حسن مدرس در کدام شهر به شهادت رسید؟

ب تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی

(خرداد ۹۹)

۸۱۸. اسکان هشایر:

ج توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزاء و ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی

۸۱۹. سه مورد از مهم‌ترین اقدامات و اصلاحات رضاشاه را نام ببرید.

(دی ۹۸)

۸۲۰. احداث مسیر خط آهن شمال جنوب چه مزیت‌هایی برای انگلستان داشت؟

پُر تکرار (خارج ۹۹ و ۱۴۰۰)

۸۲۱. نتیجه اسکان هشایر که از سوی رضاشاه صورت گرفت، چه بود؟

(شهریور ۱۴۰۰)

۸۲۲. رضاشاه بعد از تغییرات در شیوه اداره کشور چگونه تبدیل به مستبدی خودکامه شد؟

د اظهار نظر و قضاوت

۸۲۳. به نظر شما چرا رضاشاه آتاتورک را مورد مناسبتی برای تقلید الگوی حکومتی دید؟

۸۲۴. به نظر شما چرا رضاشاه راه پیشرفت را در اشاعه فرهنگ غرب می‌دانست؟

ه کاربری شواهد و مدارک تاریخی

الف) رضاشاه به نام تجدد و تمدن و مبارزه با کهنه‌پرستی، به یک شکل کردن لباس‌ها و نیز برداشتن حجاب بانوان اقدام کرد. از سوی دیگر، روشنفکران و حکومت گمان می‌کردند راه ترقی و پیشرفت با نابودی دین و سنت اصیل ایرانی هموار می‌شود اما با مقاومت مردم مواجه شدند.

۸۲۵. رضاشاه با چه بهانه‌ای به برداشتن حجاب بانوان پرداخت؟

۸۲۶. از دید روشنفکران راه ترقی و پیشرفت با چه چیزی هموار می‌شد؟

ب) نهضت جنگل، قیامی مردمی بود که در یکی از حساس‌ترین دوره‌های تاریخی کشور ما شکل گرفت. این نهضت از جنگل‌های گیلان آغاز شد و سپس روستاها و شهرهای این استان را دربرگرفت و هفت سال ادامه یافت. رهبر این نهضت، میرزا کوچک‌خان، طلبه آزادمنش و انقلابی و فردی مؤدب، متواضع، خوش‌برخورد و پای‌بند به اجرای دستورات دینی بود. او در جریان جنگ جهانی اول و اشغال ایران توسط روس و انگلیس به فکر برپا کردن یک نهضت مسلحانه افتاد. اهداف میرزا کوچک‌خان و یارانش در برپایی این نهضت عبارت از: اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی‌عدالتی و برقراری امنیت، مبارزه با خودکامگی و استبداد بود. قیام جنگل در مقابله با متجاوزان و دولت‌های بی‌کفایتی که در تهران بر سر کار آمدند، در طول هفت سال فراز و نشیب‌های بسیاری را پشت سر گذاشت. این قیام، سرانجام به دنبال خیانت دولت شوروی، بروز اختلاف در میان سران نهضت جنگل و حمله نیروهای دولتی به فرماندهی رضاخان، سرکوب شد اما نام میرزا و مقاومت‌های مردانه‌اش در برابر ستم و تجاوز در خاطر مردم ایران زنده و جاوید ماند و الگویی برای مبارزان بعدی شد.

(شهریور ۹۹)

۸۲۷. هدف میرزا کوچک‌خان و یارانش از برپایی نهضت جنگل چه بود؟

۸۲۸. چه عواملی موجب سرکوب نهضت جنگل شد؟

۶ به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

(خارج ۱۴۰۰)

۸۲۹. چرا رضاشاه درهای کشور را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود؟

۸۳۰. رضاشاه در راه تضعیف روحانیت دست به چه اقداماتی زد؟

۸۳۱. چه عاملی باعث شد تا رضاشاه در طول سلطنت خویش ثروت هنگفتی به جیب بزند؟

(خرداد ۹۹)

۸۳۲. چرا آیت‌الله مدرس با رضاخان در برقراری نظام جمهوری به جای حکومت سلطنتی مخالفت کرد؟

(دی ۹۷)

۸۳۳. به چه دلیل رضاشاه درهای کشور را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود؟

ز من کیستم؟

۸۳۴. رهبر قیام مستقل مردمی که از جنگل‌های گیلان آغاز شد و اهدافم اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی‌عدالتی و مبارزه با خودکامگی و استبداد بود.

۸۳۵. از رهبران جنوب ایران که با انگلیسی‌ها ارتباط داشتند و انگلیسی‌ها از نفوذ و قدرت من برای ایجاد امنیت در خوزستان استفاده می‌کردند، اما در نهایت انگلیسی‌ها مرا فدای رضاخان کردند تا او را در میان مردم قهرمان جلوه دهند.

ح هر یک از عبارتهای زیر مربوط به کدام رویداد تاریخی است؟

۸۳۶. از جمله قیام‌هایی که مردم مشهد در مخالفت با برداشتن حجاب بانوان و سیاست کشف حجاب بانوان، انجام دادند که در جریان آن، هدهه زیادی کشته و مجروح شدند.

دی ۱۴۰۱	سؤالات امتحان نهایی		
تاریخ: ۱۴۰۱/۱۰/۱۷	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	رشته: علوم انسانی	درس: تاریخ ۳ (دوازدهم)

ردیف	سؤالات	نمره
۱	<p>به خاطر بیاورید:</p> <p>الف) جمله‌های درست یا نادرست را مشخص کنید.</p> <p>۱. در دوره قاجار اداره ایالت آذربایجان یا مرکزیت شهر تبریز، همواره بر عهده ولیعهد بود.</p> <p>۲. کشور کنونی عراق پس از جنگ جهانی دوم و تجزیه امپراطوری عثمانی، تحت قیمومیت انگلستان شکل گرفت.</p> <p>ب) کدام یک از نویسندگان سمت چپ با کتاب‌های سمت راست در ارتباط است. (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است).</p> <p>(۱) صدرالتواریخ ☒ الف) خاوری شیرازی ☒</p> <p>(۲) تاریخ ذوالقرنین ☒ ب) میرزا حسن پیرنیا (مشیرالدوله) ☒</p> <p>(۳) تاریخ بیداری ایرانیان ☒ ج) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه ☒</p> <p>د) میرزا محمد کاظم ناظم‌الاسلام کرمانی ☒</p> <p>ج) جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است).</p> <p>(مونتسکیو - روسو - فتحعلی شاه - آقامحمدخان)</p> <p>۱. از اعضای اصحاب دایرةالمعارف فرانسه که بر «اهمیت انتخابات» تأکید می‌کرد، ..... نام داشت.</p> <p>۲. اقتدار نظامی نادرشاه افشار و سپس ..... مدت کوتاهی روس‌ها را وادار به عقب‌نشینی کرد.</p> <p>د) گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید.</p> <p>۱. محمدعلی شاه به چه بهانه‌ای مجلس شورای ملی را به توپ بست؟</p> <p>الف) به بهانه نافرمانی نمایندگان از فرامین شاه</p> <p>ب) به بهانه ترور عین‌الدوله صدراعظم</p> <p>ج) به بهانه انتشار مطالب توهین‌آمیز در روزنامه‌ها</p> <p>د) به بهانه سوءقصد به جان شاه</p> <p>۲. قرارداد ۱۹۰۷ م. بین روس و انگلیس با پادرمیانی کدام کشور منعقد شد؟</p> <p>الف) بلژیک ☐ ب) عثمانی ☐ ج) فرانسه ☐ د) آلمان ☐</p> <p>۳. اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در کدام عملیات رزمندگان رقم خورد؟</p> <p>الف) مرصاد ☐ ب) بیت‌المقدس ☐ ج) فتح‌المبین ☐ د) مروارید ☐</p> <p>ه) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۱. فعالیت‌های انگلیسی‌ها برای یافتن منابع نفت در مناطق مختلف ایران در کدام منطقه به نتیجه رسید؟</p> <p>۲. امام خمینی (ره) پس از تأیید تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان، از آن با چه عنوانی یاد کرده است؟</p>	۳
۲	<p>تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی:</p> <p>الف) اعلامیه بالقور:</p> <p>ب) پلیس جنوب:</p>	۲
۳	<p>مقایسه پدیده‌های تاریخی:</p> <p>الف) هنر و معماری در دوره حکومت نادرشاه را با هنر و معماری دوره کریم‌خان زند مقایسه کنید.</p> <p>ب) دو بلوک غرب و شرق پس از جنگ جهانی دوم از نظر ایدئولوژی (نظام حکومتی) چه تفاوتی با هم داشتند؟</p>	۲
۴	<p>اظهار نظر و قضاوت:</p> <p>الف) به نظر شما چرا اصلاحات میرزا حسین‌خان سپهسالار، یکی از صدراعظم‌های عصر ناصری به نتیجه نرسید؟</p> <p>ب) به نظر شما چرا انگلستان در اوایل قرن بیستم برای تغییرات مورد نظرش در ایران نمی‌توانست روی حکومت قاجار حساب کند؟</p>	۲

سؤالات امتحان نهایی		دی ۱۴۰۱
درس: تاریخ ۳ (دوازدهم)	رشته: علوم انسانی	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
تاریخ: ۱۴۰۱/۱۰/۱۷		

ردیف	سؤالات	نمره
۵	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: الف) مهم‌ترین برنامه‌های آمریکا برای تسلط بر ایران پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا اوایل دهه ۱۳۴۰ چه بود؟ (ذکر دو مورد کافی است). ب) جیمی کارتر به تبعیت از سیاست فضای باز آمریکایی، چه خواسته‌هایی از محمدرضاشاه داشت؟ ج) مهم‌ترین خدمات زنان ایرانی در طول هشت سال دفاع مقدس را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است).	۳
۶	کاربست شواهد و مدارک تاریخی: متن زیر را بخوانید و به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید. زنان ایرانی در بسیاری از نهضت‌های تاریخ معاصر ایران در زمینه‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی نقش ارزنده‌ای ایفا نمودند. علاوه بر نقش تاریخی زنان در نهضت تحریم تنباکو، در نهضت مشروطه نیز زنان به کارهای خردمندانگی دست زدند. اکثر فعالیت‌های آنان برگرفته از هویت ایرانی - اسلامی بوده است؛ به‌عنوان نمونه در جریان مهاجرت صغری، زنان با شرکت در تظاهرات خیابانی خواهان بازگشت علما شدند. پس از صدور فرمان مشروطه، زنان به مجلس رفتند و خواستار تکمیل قانون اساسی توسط نمایندگان شدند. زنان به هنگام تأسیس بانک ملی با اهدای طلا و زیورآلات شخصی خود، بخشی از سرمایه بانک ملی را تهیه کردند و پس‌اندازهای خود را در اختیار دولت گذاشتند تا این امر ملی به دور از دست خارجی‌ان و استقراض از آن‌ها انجام شود. الف) فعالیت زنان ایرانی در تاریخ معاصر برگرفته از چه هویتی بود؟ ب) زنان ایرانی پس از تأسیس بانک ملی با چه هدفی پس‌اندازهای خود را در اختیار دولت قاجار قرار دادند؟	۰/۵
سؤالات تشریحی (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی)		
۷	مهم‌ترین مراکز علمی و آموزشی دوره قاجار در پایتخت (تهران) را نام ببرید.	۰/۵
۸	هدف از انعقاد قرارداد الجزایر بین دولت‌های ایران و عراق در سال ۱۳۵۴ ش. (۱۹۷۵ م.) چه بود؟	۰/۵
۹	مجمع تشخیص مصلحت نظام به فرمان چه کسی و با چه هدفی تشکیل شد؟	۰/۷۵
۱۰	چرا دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن، هیئتی را به ریاست مهندس مهدی بازرگان به خوزستان فرستاد؟	۰/۷۵
۱۱	رضاشاه در جهت تقویت ارتش دست به چه اقداماتی زد؟	۱
۱۲	متفقین در جنگ جهانی دوم و قبل از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ از حکومت ایران چه خواسته‌هایی داشتند؟	۱
۱۳	چرا دولت دکتر مصدق بعد از پیروزی در دادگاه لاهه اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن (انگلستان) کرد؟	۱
۱۴	چرا برخی از نمایندگان مجلس شورای ملی با قرارداد الحاقی «گس - گلشائیان» مخالفت کردند؟	۱
۱۵	طراحان سازمان نقاب (کودتای نوژه) قصد چه اقداماتی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران داشتند؟	۱
۲۰	جمع نمره	

۷۲۰. آثار و نتایج اشغال ایران در جنگ جهانی اول: (۱) ویرانی اقتصادی و تلفات گسترده انسانی (۲) تزلزل و بی‌ثباتی دولت مرکزی (۳) تعطیلی مجلس شورای ملی (۴) تضعیف بیشتر نظام مشروطه
۷۲۱. مخالفت گسترده و شدید شخصیت‌های ملی، سیاسی و مذهبی و گروه‌ها و احزاب گوناگون - مخالفان یا برگزار نشسته‌ها و ایراد سخنرانی و نشر اعلامیه و شی‌نامه، مخالفت خود را یا این قرارداد نشان دادند.
۷۲۲. ویلسون
۷۲۳. رئیس‌علی دلواری
۷۲۴. ناصر دیوان کازرونی
۷۲۵. حسن وثوق‌الدوله
۷۲۶. آیت‌الله سید حسن مدرس
۷۲۷. جنگ جهانی اول
۷۲۸. قرارداد ۱۹۱۵
۷۲۹. قرارداد ۱۹۱۹ م
- پاسخ سؤالات درس ۷**
۷۲۰. نادرست: در اوایل قرن بیستم، انگلستان قصد تغییر سلطنت در ایران را داشت.
۷۲۱. درست
۷۲۲. درست
۷۲۳. نادرست: دولت انگلستان برای دستیابی به اهداف خود در صدد تغییر حکومت ایران برآمد.
۷۲۴. نادرست: تهران
۷۲۵. درست
۷۲۶. درست
۷۲۷. نادرست: آبرون ساید، فرمانده نظامی نیروهای انگلیسی در ایران بود.
۷۲۸. نادرست: سید ضیاء‌الدین طباطبایی را به نخست‌وزیری منصوب کرد.
۷۲۹. نادرست: پس از کودتای ۱۲۹۹ شاه تحت فشار انگلیسی‌ها به ناچار سید ضیاء‌الدین طباطبایی را به نخست‌وزیری منصوب کرد.
۷۳۰. نادرست: مهره نظامی کودتای ۱۲۹۹ هتس رضاخان بود.
۷۳۱. نادرست: رضاخان برای رسیدن به اهدافش ابتدا پیشنهاد کرد به جای حکومت سلطنتی نظام جمهوری در کشور برقرار شود.
۷۳۲. نادرست: آخرین شاه قاجار احمدشاه بود.
۷۳۳. درست
۷۳۴. استبداد فردی
۷۳۵. دانداری
۷۳۶. فرمانده نظامی
۷۳۷. امنیت
۷۳۸. گزینه «۱»
۷۳۹. گزینه «۳»: خواستار نظام جمهوری در کشور شد.
۷۴۰. گزینه «۴»: سرکوبی تورش‌ها و ایجاد امنیت در ایران
۷۴۱. الف (۳ / ب) ۵ / ج) ۱
۷۴۲. سرمایه‌گذاری و طمع‌ورزی وسیعی در جنوب کشورمان انجام داد.
۷۴۳. قیام میرزا کوچک‌خان و قیام شیخ محمد خیابانی
۷۴۴. استفاده نظامیان دست‌نشانده با هزینه کمتر
۷۴۵. تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه‌پرستی
۷۴۶. سفارت انگلیس و نیروهای انگلیسی
۷۴۷. نزد احمدشاه رفتند و ضمن میانه‌جویی در اوضاع آشفته ایران، صلاح او را در این دانستند که مدتی از رفتن به ایران چشم‌پوشد تا رضاخان بتواند امنیت لازم را برای حضورش در کشور فراهم آورد.
۷۶۴. استعفا داد و به اروپا رفت.
۷۶۵. برقراری نظام جمهوری به جای حکومت سلطنتی
۷۶۶. چون بی‌کفایتی و فساد حاکمان قاجار به حدی باعث نفرت مردم از آن‌ها شده بود که هیچ‌گونه همراهی یا این سلسله نمی‌کردند.
۷۶۷. آیت‌الله سید کاظم یزدی و شیخ فضل‌الله نوری
۷۶۸. شاه علاقه‌ای به سرنوشت ایران نشان نداد و مردم نیز کم‌وبیش این نکته را باور می‌کردند.
۷۶۹. آبرون ساید
۷۷۰. در این نوع از استعمار، ارتش و تجهیزات نظامی دشمن دیده نمی‌شده، بلکه مسئولانی که زمام امور را در دست دارند، وابسته به قدرت‌های مستکبر بوده و اقتصاد، فرهنگ و جامعه را به گونه‌ای معماری می‌کنند که منافع و خواست استعمارگران را تأمین کند.
۷۷۱. برنامه دولت انگلستان برای تغییر سلطنت در ایران که سال ۱۲۹۹ رخ داد و به موجب آن تهران تسخیر شد و احمدشاه ناچار سیدضیاء را نخست‌وزیر کرد و رضاخان فرمانده ارتش شد.
۷۷۲. سید ضیاء و رضاخان
۷۷۳. آیت‌الله مدرس و دکتر مصدق
۷۷۴. (۱) بازگشت به حکومت استبدادی (۲) ایجاد ارتش منظم (۳) احداث راه‌آهن سراسری (۴) اسکان عشایر (۵) یک شکل کردن لباس‌ها و کشف حجاب. (ذکر دو مورد)
۷۷۵. (۱) ایجاد ارتش منظم (۲) تغییرات در شیوه اداره کشور (۳) احداث خط راه‌آهن سراسری
۷۷۶. وی می‌کوشید تا با تبلیغاتی گسترده علیه احمدشاه که در اروپا به سر می‌برد، او را نسبت به سرنوشت مملکت بی‌اعتنا نشان دهد.
۷۷۷. خیر، زیرا او فردی بی‌سواد و جزو قزاق‌ها بود.
۷۷۸. مثبت: زمینه توسعه را به وجود آورد/ منفی: قدرت و نفوذ شاه در اداره کشور بی‌اندازه شد.
۷۷۹. پس از آنکه عمال انگلیس اذهان عموم مردم را به سود رضاخان آماده کردند، سرانجام در سال ۱۳۰۴ ماده واحده‌ای به صورت طرح در مجلس شورای ملی مطرح شد که در آن، خلع قاجاریه از سلطنت و سپردن حکومت موقت به رضاخان خواسته شده بود.
۷۸۰. رضاخان در غیاب شاه که در اروپا به سر می‌برد، روزی‌به‌روز موقعیت خود را بیشتر تحکیم می‌کرد. حال می‌کوشید تا با تبلیغاتی گسترده علیه احمدشاه او را نسبت به سرنوشت مملکت بی‌اعتنا نشان دهد.
۷۸۱. شیخ محمد خیابانی
۷۸۲. آیت‌الله مدرس
۷۸۳. ژنرال آبرون ساید
۷۸۴. احمدشاه
۷۸۵. کودتای ۱۲۹۹ (سیاه)
۷۸۶. مجلس موسان
۷۸۷. نادرست: آیت‌الله مدرس از جمله مخالفان برقراری نظام جمهوری بود.
۷۸۸. درست
۷۸۹. درست
۷۹۰. نادرست: آیت‌الله مدرس و دکتر مصدق یا خلع قاجاریه از سلطنت و سپردن حکومت موقت به رضاخان مخالفت کردند.
۷۹۱. درست
۷۹۲. درست
۷۹۳. درست
۷۹۴. درست
۷۹۵. نادرست: رضاشاه با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایر، اقدام به اسکان اجباری عشایر نمود.
۷۹۶. خطوط آهن
۷۹۷. شمال جنوب
۷۹۸. تقلید از غرب
۷۹۹. ترکیه
۸۰۰. آنتورک
۸۰۱. انقلاب صنعتی
۸۰۲. هند و اروپا
۸۰۳. گزینه «۲»: یک شکل کردن لباس‌ها و کشف حجاب

۸۲۲. انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور آلمان را بکاهند و مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند برای همین به روسای کشورهای تحت سلطه خود دستور دادند تا امکان فعالیت تجاری و صنعتی آلمان را در آن کشورها فراهم کنند.

کلید واژه: (انگلستان - مشکلات اقتصادی آلمان - کمونیسم - روسای کشورهای تحت سلطه؛ از طرف دانش‌آموز به هر کدام از کلمات زیر اشاره شود بخشی از نمره منظور شود).

۸۲۴. میرزا کوچک‌خان جنگلی ۸۲۵. شیخ خزعل

۸۲۶. قیام مردم مشهد در مسجد گوهرشاد

پاسخ سؤالات درس ۸

۸۲۷. درست ۸۴۰. درست

۸۲۸. نادرست: صلح و رسای، ناپایدار بود. ۸۴۱. درست

۸۲۹. درست

۸۴۲. نادرست: این جنیش‌ها مسالمت‌آمیز بودند.

۸۴۳. نادرست: یکی از برنامه‌های استالین، طرح اشتراکی کردن مزارع کشاورزی بود که با اعمال قدرت و خشونت ادامه یافت.

۸۴۴. درست ۸۴۷. درست

۸۴۵. درست ۸۴۸. نادرست: به هلند

۸۴۶. نادرست: استالین

۸۴۹. نادرست: در بُعد خارجی موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه را در سر می‌پروراند.

۸۵۰. درست ۸۵۲. درست

۸۵۱. درست ۸۵۳. درست

۸۵۴. نادرست: انقلاب میجی در نیمه دوم قرن ۱۹م در ژاپن ایجاد شد.

۸۵۵. ورسای ۸۶۲. گزینه ۱۱

۸۵۶. آمریکا ۸۶۳. گزینه ۱۱

۸۵۷. فلتیست ۸۶۴. گزینه ۴

۸۵۸. انیویی ۸۶۵. گزینه ۲

۸۵۹. گشتاپو ۸۶۶. گزینه ۳

۸۶۰. دوچه ۸۶۷. الف / ۱ / ب / ۴ / ج / ۳

۸۶۱. پیشوا ۸۶۸. اعلام بی‌طرفی کرد.

۸۶۹. قدرت کافی برای جلوگیری از جنگ‌های بین‌المللی

۸۷۰. ژاپن به کشوری نیرومند تبدیل شد و سیاست خارجی تهاجمی در پیش گرفت.

۸۷۱. بازسازی ویرانی‌های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی

۸۷۲. اعطای وام به دیگر کشورها

۸۷۳. تحکیم موقعیت سیاسی خود

۸۷۴. آن‌ها را به مرگ محکوم می‌کرد یا به اردوگاه کار اجباری می‌فرستاد.

۸۷۵. تولید کالاهای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی

۸۷۶. استالین عده زیادی از بلشویک‌های قدیمی، اندیشمندان، افسران ارتش، اعضای حزب کمونیست، دیپلمات‌ها و مردم عادی را که در برابرش مقاومت و مخالفت می‌کردند، به مرگ محکوم کرد یا به اردوگاه‌های کار اجباری در سیبری فرستاد که هیچ‌گاه از آنجا بازنگشتند. کلیدواژه (دو مورد از گروه‌های ذکر شده - اعدام و تبعید به اردوگاه‌های کار اجباری)

۸۰۴. گزینه ۲

۸۰۵. گزینه ۱

۸۰۶. گزینه ۴

۸۰۷. گزینه ۳

۸۰۸. الف / ۴ / ب / ۱ / ج / ۲ / د / ۶ / ه / ۷

۸۰۹. رضاشاه

۸۱۰. ایران به خط اصلی تجارت بین آسیا و اروپا متصل شود.

۸۱۱. می‌توانست دسترسی زمینی به هندوستان را برای دشمنان انگلستان تسهیل کند.

۸۱۲. به مبارزه با همه سنت‌های اسلامی پرداخت. (به مصداق‌های مبارزه با سنت‌ها مانند کشف حجاب، تغییر لباس، محدود کردن روحانیان و تعطیلی دفاتر شرعی نیز اشاره شد نمره کامل داده شود).

۸۱۳. عشایر

۸۱۴. باعث برانگیخته شدن خشم عمومی در سطح مختلف شده بود.

۸۱۵. نجات ایران از چنگال استبداد و استعمار

۸۱۶. او را تبعید کرد و سپس به قتل رساند.

۸۱۷. کلتور

۸۱۸. یکی از اقدامات رضاشاه که با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایر انجام گرفته بود، اما این کار موجب کاهش رونق دامداری و وابستگی کشور از نظر دامی به بیگانه شد.

۸۱۹. ۱) بازگشت به حکومت استبدادی ۲) ایجاد ارتش منظم ۳) احداث خط آهن سراسری ۴) اسکان عشایر ۵) یک شکل کردن لباس‌ها ۶) کشف حجاب

۸۲۰. دسترسی انگلستان به منابع نفتی در مناطق شمال ایران و انتقال آن به خلیج فارس را آسان می‌نمود. در ضمن در صورت پیشروی روس‌ها در شمال ایران، انگلستان می‌توانست به سرعت خود را به آنجا برساند و مانع نفوذ آن‌ها شود.

۸۲۱. ضمن ایجاد نارضایتی و خشم در بین عشایر، از رونق دامداری کشور کاست و باعث شد که کشور ما از نظر دامی به بیگانه نیازمند شود.

۸۲۲. رضاشاه با نادیده گرفتن اصول مشروطه و بی‌احترامی به مجلس و قوانین آن به راحتی تصمیمات فردی خود را به اجرا درمی‌آورد.

۸۲۳. زیرا هر دو بر کشوری مسلمان حکم می‌راندند که در حال مدرن شدن بود.

۸۲۴. زیرا او خود توسط بیگانگان (انگلیسی‌ها) روی کار آمده بود و تمام آنچه که در ذهن داشت پیشرفت از راه تقلید بود.

۸۲۵. تجدد و تمدن و مبارزه با کهنه‌پرستی

۸۲۶. نابودی دین و سنت اصیل ایرانی

۸۲۷. اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی‌عدالتی و برقراری امنیت، مبارزه با خودکامگی و فساد.

۸۲۸. خیانت دولت شوروی، بروز اختلاف در میان سران نهضت جنگل و حمله نیروهای دولتی به فرماندهی رضاخان

۸۲۹. انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یاد شده بکاهند و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند. لذا به کشورهای تحت سلطه خویش دستور دادند تا امکان فعالیت‌های تجاری و صنعتی آلمان را در این کشورها فراهم سازند؛ به همین دلیل رضاشاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود.

۸۳۰. ۱) روحانیون لباس مخصوص خود را کنار بگذارند ۲) دفترخانه‌های شرعی تعطیل شوند و دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی ممنوع گردید. ۳) عزاداری سیدالشهدا قدغن شد و از انجام پذیرفتن بسیاری از آداب مذهبی به شدت جلوگیری به عمل آمد.

۸۳۱. آنقدر ملک و زمین تصاحب کرد که او را به ثروتمندترین فرد ایران تبدیل کرد.

۸۳۲. آیت الله مدرس با شناختی که از رضاخان داشت، این کار ایزاری برای رسیدن او به قدرت می‌دانست.

۶. الف این گروهک در آغاز جنگ با ایجاد آشوب و ترور شمار زیادی از مسئولان و مردم عادی، شرایطی را به وجود آورد که دشمن یعنی نهایت استفاده را از آن کرد. ب این اقدام را نشانه ضعف نظامی و سیاسی جمهوری اسلامی می‌دانستند. (۱)

۷. مهار کردن نیروی رزمی عشایر. (۰/۵)
۸. به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار، و نبود آزادی بیان (۰/۵)
۹. رضاستاه تصور می‌کرد مهم‌ترین راه پیشرفت و توسعه کشور، تقلید از غرب و اتساع فرهنگ غربی است. (۱)

۱۰- ۱) حفاظت از منابع نفت جنوب ایران ۲) خاک ایران مناسب‌ترین مسیر برای رساندن کمک‌های تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی بود. (۱)

۱۱. ۱) هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به‌عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت. ۲) املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبان‌شان باز گرداند. ۳) به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد. (۱)

۱۲. ۱) هدف مبارزه تغییر کرد و سرنگونی رژیم پهلوی هدف نهایی مبارزه شد. ۲) حضور امام خمینی در صحنه مبارزه موجب شد بسیاری از روحانیون به مبارزات سیاسی روی بیاورند. ۳) علاوه بر روحانیون و دانشگاهیان، اقشار دیگری از جامعه نیز به جمع مبارزان پیوستند. ۴) رهبری امام خمینی به‌عنوان مرجع دینی برجسته‌تر شد. ۵) مبارزان به نقش و قدرت مذهب در این زمینه توجه بیشتری نشان دادند. (۱)

۱۳. تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکاییان بازداشتی از ایران بود. (۱)

۱۴. ۱) حضور در خط مقدم جبهه در سال‌های اول جنگ ۲) تشویق برادران، همسران و فرزندان خویش برای حضور در جبهه ۳) تهیه و آماده‌سازی خوراک و پوشاک رزمندگان ۴) پرستاری از رزمندگان مجروح در بیمارستان‌ها ۵) پاسداری از حریم خانواده در غیاب همسران رزمنده. (۱)

۱۵. ۱) پایان دادن به اختلافات مرزی و رفع مناقشه بر سر اروندرود (۰/۱۵)
۹. به فرمان امام خمینی (ره) به منظور رسیدگی به اختلافات میان مجلس و شورای نگهبان (۰/۲۵)

۱۰. او می‌خواست مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند. (۰/۲۵)

۱۱. او بلافاصله بعد از رسیدن به قدرت، به گسترش و تقویت ارتش و پلیس پرداخت. این روند با اجباری کردن خدمت سربازی ادامه یافت و بخش عمده‌ای از مالیات هرساله صرف خرید تجهیزات و سلاح جنگی می‌شد. تقویت ارتش و پلیس - اجباری کردن خدمت سربازی - خرید تجهیزات و سلاح جنگی (۱)

۱۲. از حکومت ایران خواستند که آلمانی‌های حاضر در کشور را اخراج کند و به اقدامات خصمانه علیه هیتلر دست یزند. (۱)

۱۳. دولت ایران از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر را بپردازد. چون دولت انگلیس این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به قطع رابطه سیاسی کرد. (۱)

۱۴. ۱) نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران ۲) حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد. ۳) تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشید. (۱)

۱۵. قصد داشتند با استفاده از امکانات نظامی پایگاه هوایی شهید نوزه همدان، محل سکونت حضرت امام و برخی مراکز مهم در پایتخت را بمباران و نظام جمهوری اسلامی را ساقط کنند. (۱)

۶. الف این گروهک در آغاز جنگ با ایجاد آشوب و ترور شمار زیادی از مسئولان و مردم عادی، شرایطی را به وجود آورد که دشمن یعنی نهایت استفاده را از آن کرد. ب این اقدام را نشانه ضعف نظامی و سیاسی جمهوری اسلامی می‌دانستند. (۱)

۷. مهار کردن نیروی رزمی عشایر. (۰/۵)
۸. به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار، و نبود آزادی بیان (۰/۵)
۹. رضاستاه تصور می‌کرد مهم‌ترین راه پیشرفت و توسعه کشور، تقلید از غرب و اتساع فرهنگ غربی است. (۱)

۱۰- ۱) حفاظت از منابع نفت جنوب ایران ۲) خاک ایران مناسب‌ترین مسیر برای رساندن کمک‌های تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی بود. (۱)

۱۱. ۱) هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به‌عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت. ۲) املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبان‌شان باز گرداند. ۳) به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد. (۱)

۱۲. ۱) هدف مبارزه تغییر کرد و سرنگونی رژیم پهلوی هدف نهایی مبارزه شد. ۲) حضور امام خمینی در صحنه مبارزه موجب شد بسیاری از روحانیون به مبارزات سیاسی روی بیاورند. ۳) علاوه بر روحانیون و دانشگاهیان، اقشار دیگری از جامعه نیز به جمع مبارزان پیوستند. ۴) رهبری امام خمینی به‌عنوان مرجع دینی برجسته‌تر شد. ۵) مبارزان به نقش و قدرت مذهب در این زمینه توجه بیشتری نشان دادند. (۱)

۱۳. تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکاییان بازداشتی از ایران بود. (۱)

۱۴. ۱) حضور در خط مقدم جبهه در سال‌های اول جنگ ۲) تشویق برادران، همسران و فرزندان خویش برای حضور در جبهه ۳) تهیه و آماده‌سازی خوراک و پوشاک رزمندگان ۴) پرستاری از رزمندگان مجروح در بیمارستان‌ها ۵) پاسداری از حریم خانواده در غیاب همسران رزمنده. (۱)

پاسخ آزمون شماره «۶» نوبت دوم / دی ۱۴۰۱

۱. الف ۱) درست ۲) نادرست: با کشور کنونی عراق پس از جنگ جهانی اول و تجزیه، امپراتوری عثمانی، تحت قیمومیت انگلستان شکل گرفت. (هر مورد ۰/۲۵)
ب ۱) محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه ۲) خاوری شیرازی ۳) میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی (هر مورد ۰/۲۵)
ج ۱) روسو ۲) آقامحمدخان (هر مورد ۰/۲۵)
د ۱) به بهانه سوءقصد به جان شاه ۲) فرانسه ۳) بیت‌المقدس (هر مورد ۰/۲۵)
ه ۱) مسجد سلیمان ۲) انقلاب دوم (هر مورد ۰/۲۵)

۲. الف انگلستان در سال ۱۹۱۷ م. با صدور اعلامیه بالفور (وزیر خارجه انگلیس) نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد. (۱) ب انگلستان بعد از اشغال نظامی ایران در زمان جنگ جهانی اول گروهی از افسران انگلیسی و مزدوران هندی را به ایران فرستاد و در بخش‌های جنوبی ایران، نیروی پلیس جنوب را تشکیل داد. (۱)

۲. الف در دوره نادر به خاطر ورود هنرمندان و صنعتگران هندی پس از فتوحات، موجب تلفیق هنر ایرانی و هندی شد و مدارا و احترام کریم‌خان نسبت به هنرمندان و علما نیز موجب رونق هنر و معماری در زمان او شد. (۱)

★ توجه: دانش‌آموز اگر به بازسازی اصفهان و ساخت کاخ خورشید در کلات در دوره نادر و نیز ساخت مجموعه مسجد، بازار و حمام وکیل، ارگ کریم‌خانی، بازسازی آرامگاه‌های حافظ و سعدی و نیز ساخت کلاه فرنگی در شیراز اشاره کند، نمره تعلق گیرد.